

## РЕЗОЛЮЦІЯ

### Міжнародного Форуму «МАЛІ ВИРОБНИКИ НА СТОРОЖІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ: Декларація ООН про права селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості»

У відповідь на ініціативу Асоціації фермерів та приватних землевласників України, Громадської спілки «Українська мережа сільського розвитку», інших громадських організацій та наукових установ, представники селян, фермерів, органів місцевого самоврядування, владних структур, фахівці ФАО, інших міжнародних інституцій обговорили виклики воєнного часу для малих виробників сільськогосподарської продукції як ключових суб'єктів внутрішнього продовольчого ринку країни, умови і можливості гідної відповіді на них, а також шляхи підвищення обізнаності українського суспільства щодо Декларації ООН про права селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості, проблеми і перспективи її імплементації в умовах війни і повоєнного відновлення України.

В процесі обговорення:

*відзначено* вагомий внесок України у прийняття Декларації та створення механізмів її імплементації, зусилля українських організацій громадянського суспільства і науковців щодо популяризації положень Декларації і реалізації її настанов з метою вдосконалення інституційних засад функціонування агропродовольчої сфери, забезпечення розвитку селянських і фермерських господарств;

*підкреслено* важливу роль селянських та фермерських господарств у забезпеченні стійкості продовольчої системи України загалом і особливо в умовах воєнних дій, у здійсненні значної продовольчої і фінансової підтримки Сил оборони та вразливих груп цивільного населення, у виконанні інших гуманітарних завдань;

*наголошено*, що в Україні усе ще не здійснено помітних кроків у напрямі зміцнення селянсько-фермерського сектора агропродовольчої системи та реалізації інших пропозицій, викладених в резолюції Народного форуму 2022 р. «Селянські та фермерські господарства під час війни та у період повоєнного відновлення України: політичний діалог», насамперед в частині призупинення ринкових трансакцій з купівлі-продажу сільськогосподарських земель на час воєнного стану та у післявоєнний період до створення правових, організаційних, фінансових механізмів, що гарантували б селянам, фермерам, учасникам бойових дій, жінкам та молоді, вразливим в умовах війни категоріям населення реальні можливості для придбання земельних ділянок.

Враховуючи викладене, учасники Форуму:

*акцентують увагу на* гострій потребі посилення захисту в Україні прав селян на землю як необхідної умови реалізації усіх інших людських прав, зокрема права на життєвий простір, продовольчий суверенітет, працю, гідний рівень життя, здоров'я та культурний розвиток;

*підтримують* ініціативу депутатів Верховної Ради про внесення змін до Конституції України щодо визнання селянсько-фермерського типу господарювання у сільському господарстві основою вітчизняного аграрного устрою;

*закликають* Кабінет Міністрів України негайно звернутися до Верховної Ради України з проханням прискорити процедуру проходження законопроектів №№ 8295, 9341, 9341-1, які вже тривалий час знаходяться на розгляді, для невідкладного і позачергового їх доопрацювання та прийняття рішень щодо відтермінування на час воєнного стану і п'яти післявоєнних років запланованого введення в дію з 1 січня 2024 р. продажу фізичним та юридичним особам до 10 тис. га сільськогосподарських земель;

*привертають особливу увагу* до необхідності негайного припинення надконцентрації сільськогосподарських земель в руках окремих осіб та зацікавлених груп на правах приватної власності, а також протидії захопленню земель (Land Grabbing), особливо з огляду на безпрецедентне використання російською федерацією продовольства як засобу ведення війни проти України. Фатальним наслідком перетворення продовольства на зброю є загроза національній безпеці України через тривале унеможливлення доступу до необхідних і безпечних продуктів харчування вітчизняного виробництва, що створює загрозу життю і здоров'ю виснажених війною громадян. Внаслідок знищення фермерських і селянських запасів продовольства, посівів сільськогосподарських культур, тварин і тваринницьких приміщень, руйнування ґрунтового покриву, гідротехнічних споруд, мінування полів, забруднення ґрунтів і водойм створюється реальна загроза внутрішній продовольчій безпеці українців, порушується їхнє право на продовольство власного виробництва і право на гідне життя на сільських територіях;

*відзначають*, що в період воєнного стану істотно погіршилися умови діяльності фермерських господарств та інших малих виробників сільськогосподарської продукції, зокрема через відсутність фінансової, організаційної, інформаційної підтримки, а також внаслідок посилення податкового тиску (мінімальне податкове зобов'язання), що разом із низькими збутовими цінами та обмеженими можливостями реалізації продукції призводить до банкрутства та збільшення кількості неплатоспроможних середніх та дрібнотоварних виробників, ускладнює вирішення юридичних питань та захист прав цих виробників на землю;

*наголошують* на пріоритетності агропродовольчої сфери, яка потенційно здатна прискорити і підвищити загальну ефективність відновлення України у післявоєнний період. Підкреслюють важливість першочергового спрямування ресурсів, призначених для відбудови, на відновлення агропродовольчого сектора, насамперед його людського, природоресурсного та матеріально-технічного потенціалів, а також розмінування територій та рекультивацію й оздоровлення ґрунтів.

З метою формування механізмів захисту та реалізації прав селян учасники Форуму:

*заявляють* про необхідність запровадження в Україні системи моніторингу дотримання прав селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості, для захисту та забезпечення реалізації цих прав і сприяння соціальній, економічній та екологічній сталості розвитку сільських спільнот і сільських територій. Система моніторингу має сприяти: створенню інституційного середовища дотримання прав селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості, визначених Декларацією ООН; розробленню рекомендацій щодо державної політики відстеження та реагування на виявлені порушення цих прав; реалізації у законодавчій і виконавчій діяльності дій для гарантування і захисту прав селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості;

*доручають* Асоціації фермерів та приватних землевласників України разом із представниками громадянського суспільства, академічної громадськості та міжнародних організацій розробити «Основні положення системи моніторингу дотримання прав селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості», у яких передбачити створення органу управління системою такого моніторингу, визначити його завдання, функції, організаційні засади тощо та передати документ до Кабінету Міністрів України для розгляду і затвердження в установленому порядку;

*вважають*, що орган управління системою моніторингу слід формувати із залученням таких сторін: жителів сільських населених пунктів та представників регіональних фермерських організацій, яким повинна належати центральна роль у процесі управління; представників громадських організацій та науковців, які займаються питаннями розвитку сільських територій та сільського господарства – для допомоги в організації та проведенні моніторингу; представників центральних органів законодавчої та виконавчої влад (профільних комітетів ВРУ, міністерств) у сферах аграрної політики та продовольства, розвитку громад, територій та інфраструктури – для забезпечення координації та комунікації з відповідними органами влади;

*звертаються* до ФАО та представництва ЄС в Україні, інших зарубіжних інституцій з проханням сприяти організації в Україні широкої інформаційно-просвітницької роботи для підвищення обізнаності представників влади всіх рівнів, депутатів та органів місцевого самоврядування щодо положень Декларації ООН про права селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості;

*наголошують* на необхідності закріплення положень Декларації у законодавчих актах, використання їх для розробки стратегій аграрного і сільського розвитку та інших нормативно-правових документів щодо функціонування села і аграрного бізнесу, що підтвердить серйозність намірів захищати право українців на продовольство вітчизняного виробництва та стане ефективним інструментом імплементації Декларації прав селян у суспільно-політичне життя та господарські практики.

*Схвалена учасниками Форуму, 136 осіб.*